

Obsah

Úvod	15
1 Vyšetření a diagnóza	16
1.1 Anamnéza	16
1.2 Pyramida života a základní vyšetření.....	17
1.3 Záznam a nález	19
2 Stav pacienta, zhodnocení a prognóza	22
2.1 Kategorizace klinického stavu	22
2.2 Škály a skóre.....	23
2.3 Prognóza	28
3 Nejčastější akutní stavy a naléhavé situace	29
3.1 Léčebná opatření.....	31
4 Léčebná taktika	32
4.1 Rozhodování a rozhodnutí.....	33
4.2 Správný přístup při rozhodování.....	33
4.3 Priority prvního pořadí.....	33
5 Komunikace s pacientem a s jeho nejbližšími	35
5.1 Komunikace ve specifických akutních případech.....	36
6 Transport	39
6.1 Transportní trauma.....	39
6.2 Transportní prostředky.....	40
6.3 Doprovod a problémové situace	40
7 Návaznost systémů účastných v péči o akutní stavy	42
7.1 Systém péče o akutní stavy	42
7.2 Rendez-vous systém	44
8 Dokumentace.....	46
9 Prioritní úkony a výkony	47
9.1 Vstup do cévního řečiště.....	47
9.1.1 Periferní přístup	47
9.1.2 Centrální přístup	48
9.1.3 Intraoseální přístup	49
9.2 Doplnění kolujícího objemu při náhlé ztrátě	51
9.2.1 Nejčastější klinické indikace	52
9.2.2 Postup	52
9.3 Natočení a zhodnocení EKG	54
9.3.1 Sumační svod EKG.....	54
9.3.2 Záznam tzv. kompletního EKG	63

9.4	Stabilizace srdečního rytmu	63
9.4.1	Bradykardie a bradyarytmie	64
9.4.2	Tachykardie a tachyarytmie.....	64
	<i>Tachykardie a tachyarytmie s úzkým QRS</i>	
	<i>komplexem.....</i>	64
	<i>Tachykardie a tachyarytmie s rozšířeným QRS</i>	
	<i>komplexem.....</i>	65
9.5	Srdeční masáž.....	65
9.5.1	Nepřímá srdeční masáž	65
	<i>Kardiopumpa</i>	66
9.5.2	Přímá srdeční masáž.....	66
9.5.3	Ukončení srdeční masáže	68
9.6	Prekordiální úder	68
9.7	Defibrilace	68
9.8	Kardioverze	70
9.9	Transtorakální manuální stimulace.....	70
9.9.1	Externí transtorakální a jícnová elektrokardiostimulace .	71
	<i>Transtorakální kardiostimulace</i>	71
	<i>Kardiostimulace s užitím jícnové elektrody.....</i>	71
9.10	Neodkladná resuscitace	71
9.10.1	Základní neodkladná resuscitace	72
	<i>Indikace zahájení KPR.....</i>	72
	<i>Kontraindikace zahájení KPR.....</i>	72
	<i>Ukončení KPR.....</i>	73
	<i>Transport a předání</i>	73
9.11	Zajištění volných dýchacích cest.....	81
9.11.1	Podmínky a zásady	81
9.11.2	Metody	82
	<i>Záklon hlavy.....</i>	82
	<i>Sellickův hmat</i>	83
	<i>Trojitý manévr, tzv. Esmarchův</i>	84
	<i>Zavedení ústního vzduchovodu</i>	84
	<i>Zavedení nosního vzduchovodu.....</i>	84
	<i>Kombirourka.....</i>	85
	<i>Laryngeální maska - larmaska.....</i>	86
	<i>Tracheální intubace</i>	87
	<i>Vyčištění úst</i>	90
	<i>Úder mezi lopatky</i>	91

	<i>Heimlichův manévr</i>	92
	<i>Odsátí z dolních dýchacích cest</i>	94
9.12	Umělá plicní ventilace	94
9.12.1	Konvenční umělá ventilace.....	94
	<i>Režimy konvenční umělé ventilace</i>	97
9.12.2	Automatické přístroje	97
9.12.3	Alternativní (zevní) způsoby umělé ventilace	98
9.12.4	Pacienti s domácími dýchacími přístroji.....	99
9.13	Oxygenoterapie - inhalační léčba kyslíkem	99
9.13.1	Způsoby oxygenoterapie.....	100
9.13.2	Účinnost oxygenoterapie	101
9.14	Koniopunkce a minitracheostomie	101
9.14.1	Koniopunkce.....	102
9.14.2	Minitracheostomie - koniotomie.....	103
9.15	Akutní drenáž hrudníku	105
9.16	Krytí otevřeného pneumotoraxu	107
9.17	Dekomprese při tamponádě perikardu	108
9.18	Zastavení zevního krvácení	109
9.19	Amputace.....	110
10	Spontánní porod a ošetření novorozence	111
10.1	Vybavení potřebné k porodu	112
10.2	Postup	112
11	Akutní úprava náhlé a kritické výchylky ve vnitřním prostředí	115
11.1	Kritický pokles nabídky kyslíku	115
11.2	Ztráta nebo blokáda významné části hemoglobinu.....	115
11.3	Hypoglykemie.....	116
11.4	Náhlý pokles osmolality	117
11.5	Náhlý vzestup kaliemie, náhlé uvolnění kalia	117
12	Akutní bolest a analgezie	119
12.1	Zásady diagnostiky a léčby akutní bolesti	121
12.2	Složky analgezie	121
12.3	Taktika a postup.....	124
13	Alternativní možnosti v první linii	130
13.1	Medikamentózní postupy.....	130
13.2	Nemedikamentózní alternativní metody	132
13.3	Akupresura.....	133
14	Akutní stavy z neúrazových příčin	137

14.1	Náhlá zástava oběhu, zástava srdeční.....	137
14.2	Akutní infarkt myokardu.....	139
14.3	Poruchy srdečního rytmu.....	143
14.4	Šok - kolaps - synkopa	145
14.5	Akutní dušnost	150
14.6	Akutní bolest na hrudi.....	153
14.7	Hypertenzní krize	155
14.8	Embolizace	157
14.8.1	Trombembolie do povodí a. pulmonalis.....	157
14.8.2	Tuková embolie.....	158
14.8.3	Vzduchová embolie při syndromu z ponožení.....	158
14.8.4	Dekompresní syndrom	158
14.8.5	Vzduchová embolie při řezných ranách krku.....	159
14.8.6	Embolizace odlomených částí katétrů nebo kanyl	159
14.9	Cévní mozkové příhody	160
14.9.1	Tranzitorní ischemické ataky (TIA).....	160
14.9.2	Ischemické ikty a krvácení	161
14.10	Periferní cévní příhody	163
14.10.1	Aneurysma aorty, disekce aneurysmatu, ruptura aneurysmatu	163
14.10.2	Uzávěr periferních tepen končetin	164
14.11	Akutní otravy.....	166
14.12	Křečové stavy	170
14.13	Stavy svalové paralýzy	172
14.14	Náhlé příhody břišní.....	174
14.15	Koliky.....	177
14.16	GIT problémy.....	178
14.17	Závažné infekce a infekční onemocnění v první linii.....	180
15	Náhlé zhoršení chronických stavů a chronických chorob	183
15.1	Náhlé zhoršení chronické obstrukční bronchopulmonální choroby (CHOPN-COPD)	183
15.2	Náhlé zhoršení a akutní stav při chronickém bronchiálním astmatu	185
15.3	Akutní stav pacientů s trvalou tracheostomií	186
15.4	Akutní zhoršení stavu pacienta s kardiostimulátorem, s kardioverterem a s umělými chlopněmi.....	188
15.4.1	Nositelé kardiostimulátorů	188
15.4.2	Implantované kardiovertery/defibrilátory.....	190

15.4.3	Nositelé umělých chlopní	191
15.5	Náhlé zhoršení stavu u pacientů v chronickém dialyzačním programu	193
15.6	Náhlé stavy u pacientů po transplantaci orgánů	195
15.7	Akutní otok při chronické nedostatečnosti hlubokého žilního systému dolních končetin.....	196
15.8	Náhlé zhoršení chronických bolestí hlavy	197
15.9	Náhlé zhoršení svalové síly při myasthenia gravis	198
16	Úrazy	200
16.1	Mechanismy úrazů	200
16.2	Zásady postupu	202
16.3	Polytrauma	202
16.4	Mozkolebeční poranění	205
16.4.1	Komoce - otřes mozku	205
16.4.2	Kontuze - zhmoždění mozku	206
16.4.3	Traumatické krvácení do mozku.....	206
16.4.4	Skalpce měkkých pokrývek lebních	207
16.4.5	Otevřená poranění.....	207
16.5	Spinální trauma.....	207
16.6	Těžké trauma hrudníku.....	210
16.6.1	Tupé poranění hrudníku.....	210
16.6.2	Pronikající poranění hrudníku	210
16.7	Trauma břicha.....	211
16.8	Úrazy končetin.....	212
16.8.1	Zlomeniny.....	212
	<i>Kryté zlomeniny</i>	212
	<i>Otevřené zlomeniny</i>	213
	<i>Stresové-námahové a únavové zlomeniny</i>	213
16.8.2	Poranění kloubů.....	213
16.8.3	Amputace.....	213
16.9	Poranění obličeje	214
16.9.1	Poranění skeletu obličeje	214
16.10	Poranění očí	215
16.11	Popálení a termické inhalační trauma	217
17	Specifické úrazy	220
17.1	Tonutí.....	220
17.2	Oběšení	221
17.3	Úraz elektrickou energií - elektrotrauma	222

17.3.1	Elektrický proud.....	222
17.3.2	Zasažení bleskem	224
17.4	Uštknutí	224
17.5	Pokousání	225
17.6	Bodnutí hmyzem	226
17.7	Úraz teplem (termický úraz).....	227
17.7.1	Mírné formy	228
	<i>Kolaps z horka</i>	228
	<i>Vyčerpání z horka</i>	228
17.7.2	Závažné formy.....	228
17.7.3	Insolace (oslunění)	229
17.8	Úraz chladem.....	230
17.8.1	Podchlazení (hypotermie).....	230
	<i>Mírná hypotermie</i>	230
	<i>Závažnější hypotermie</i>	231
	<i>Kritická hypotermie</i>	231
17.8.2	Omrzliny.....	232
18	Diagnosticky nejasné stavy, složité a problémové situace	233
18.1	Bezvědomí z nejasné příčiny.....	233
18.2	Vysoká teplota z nejasné příčiny	235
18.3	Larvované stavy.....	236
18.4	Kombinace neúrazových a úrazových stavů	239
18.5	Konfrontace s aktuálními stavy u toxikomanů	239
19	Akutní závažné nežádoucí účinky léků	241
19.1	Vznik akutních závažných příhod v souvislosti s nežádoucími účinky po podání léčiv a jejich klinické obrazy	242
19.1.1	Bronchospasmus	242
19.1.2	Anafylaktický šok	242
19.1.3	Quinckeho edém, edém hrtanu.....	243
19.1.4	Hoigného syndrom	243
19.1.5	Kopřivka.....	244
19.1.6	Epidermolýza (syndrom Lyellův, Stevens-Johnsonův)	244
19.1.7	Krvácení do GIT, do retroperitonea, tukové tkáně (zejména prsů žen)	244
19.1.8	Reyův syndrom.....	244
19.1.9	Hypoventilace.....	245
19.1.10	Laktátová acidóza.....	245

19.2	Léky a skupiny léků s vyšším zastoupením akutních nežádoucích účinků	246
20	Náhlé příhody v zubní ordinaci	250
20.1	Účinná prevence náhlých příhod a komplikací	250
20.2	Vhodný režim, premedikace a analgezie	251
20.3	Riziková pacienta	252
20.4	Neodkladná resuscitace	257
20.5	Vybavení zubní ordinace pro zvládnutí akutní příhody	258
20.6	Činnost zubní instrumentárky v prevenci akutních příhod a při akutních příhodách v zubní ordinaci	258
21	Akutní stavy v souvislosti s těhotenstvím, porodem a šestineděním	259
21.1	I. trimestr	259
21.1.1	Zvracení těhotných	259
21.1.2	Hrozící, počínající potrat	259
21.1.3	Neúplný potrat	260
21.1.4	Mimoděložní těhotenství	260
21.2	III. trimestr	261
21.2.1	Preeklampsie, HELLP syndrom	261
21.2.2	Porodnické krvácení	261
21.2.3	Ruptura dělohy	262
21.2.4	Úrazy těhotných	263
21.2.5	Interkurentní onemocnění u těhotných s omezenými rezervami	264
22	Polymorbidní pacient	265
22.1	Komorbidity a polymorbidita	265
22.2	Složky polymorbidity	266
23	Dětský věk	269
23.1	Charakteristické rysy	269
23.2	Nozologické jednotky a syndromy	269
23.2.1	Dechová tíseň	269
23.2.2	Krup a pseudokrup	270
23.2.3	Epiglottitis	271
23.2.4	SIDS a ALTE u kojenců	272
23.2.5	Febrilní křeče	273
	<i>Meningitis</i>	271
	<i>Epileptický záchvat</i>	272
	<i>Mozkolebeční kryté poranění</i>	272

23.2.6	Průjmy a zvracení.....	274
23.2.7	Týrání a zneužívání dítěte	275
	<i>Sexuální zneužití dítěte</i>	276
24	Starý člověk	277
24.1	Epidemiologické faktory	277
24.2	Psychogeriatrické a somatogeriatrické faktory.....	278
24.3	Základní odlišnosti a volba postupu	278
25	Účelové jednání a chování	281
25.1	Charakteristika	281
25.2	Diferenciální diagnostika	282
25.2.1	Münchhausenův syndrom.....	282
25.2.2	Akutní panická ataka.....	282
25.2.3	Tzv. neurčité obtíže	282
26	Násilné činy	284
26.1	Zdravotnický aspekt	284
26.2	Problematika násilných činů vůči větší skupině obyvatelstva.....	287
27	Smrt	288
27.1	Úkoly lékaře	288
27.1.1	Konstatování smrti	288
27.1.2	Problémové situace v linii prvního kontaktu.....	289
27.1.3	Určení způsobu smrti	292
27.1.4	Určení příčiny smrti.....	293
27.2	Dárcovský program	293
28	Telefonické rady a doporučení v naléhavých situacích pro činnost do příjezdu lékaře	296
29	Jak instruovat a co naučit rizikové pacienty a jejich nejbližší	299
29.1	Ischemická choroba srdeční a syndrom anginy pectoris	299
29.2	Astma bronchiale.....	300
29.3	Alergici, atopici s pollinózou, s polyvalentní alergií a s hyperreaktivní bronchomotorikou.....	300
29.4	Myasthenia gravis.....	301
29.5	Pacienti s velkou epilepsií a se záchvaty grand-mal.....	301
29.6	Pacienti s psychiatrickou diagnózou, kdy nelze vyloučit sebevražedný úmysl, nebo kteří mají již v anamnéze sebevražedný akt	302
29.7	Diabetes mellitus	302
29.8	Nositelé trvalých tracheostomických kanyl.....	303

29.9	Pacienti v chronickém dialyzačním programu.....	303
29.10	Pacienti s kardiostimulátory, kardiovertery/defibrilátory, s umělými chlopněmi, po transplantacích.....	304
29.11	Kojenci - ALTE a riziko SIDS	304
30	Medicínsko-právní a medicínsko-etické problémy	305
30.1	Medicínsko-právní posuzování.....	305
30.1.1	Požadavky kladené na lékaře.....	305
30.1.2	Stížnosti pacienta a jeho rodiny	306
30.1.3	Ohlašovací povinnost.....	306
30.1.4	Specifická dokumentace	306
30.2	Medicínsko-právní aspekty a forenzní důsledky	307
31	Ochrana vlastní bezpečnosti a zdraví v rizikových situacích ..	310
31.1	Infekce	310
31.2	Přenos parazitů	310
31.3	Alergizace na latex a kontaminace	311
31.4	Inhalační trauma	312
31.5	Nebezpečí v souvislosti s prostředím a s dopravou	312
31.6	Napadení.....	312
31.7	Úraz elektrickou energií (elektrotrauma).....	313
31.8	Psychotrauma.....	313
31.9	Zneužívání medikamentů.....	313
32	Základní dostupné hodnoty, známky a křivky jejich hodnocení.....	314
32.1	Tělesná teplota.....	314
32.2	Krevní oběh	314
32.3	Dýchání.....	316
32.4	Akutní laboratorní hodnoty v ordinaci.....	317
33	Vybavení pro první linii	318
33.1	Rozsah vybavení.....	318
33.2	Rozdělení vybavení.....	319
33.2.1	Rozdělení vybavení podle charakteru a účelu	319
33.2.2	Rozdělení podle skupin	319
33.3	Péče o vybavení	319
33.4	Základní lékové přípravky pro první linii (Generické názvy a příklady firemních názvů).....	320
33.5	Pomůcky, nástroje, speciální zdravotnický materiál a přístroje pro první diagnostická a léčebná opatření při akutních stavech	321

33.6	Vybavení zubní ordinace z hlediska náhlých příhod.....	324
33.6.1	Prioritní léky (Generické názvy a příklady firemních názvů)	324
33.6.2	Pomůcky, nástroje, speciální zdravotnický materiál, jednoduché přístroje pro první opatření při náhlých příhodách v ordinaci zubního lékaře	325
34	Základní literární prameny	327
	Seznam použitých zkratk	329